

2 Σεπτεμβρίου 2014

Διδακτική Τεχνολογία & Εκπαίδευση: Μία νέα έκδοση (1ο Μέρος)

Ορθοδοξία / Θρησκευτική Εκπαίδευση

Απόστολος Ζιώγας, βιολόγος

ΔΙΔΑΚΤΙΚΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΑ ΚΑΙ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗ

Πηγή: conramee.wordpress.com

Μέσα στη θάλασσα της έντυπης εκπαιδευτικής αδολεσχίας όπου συχνά -πυκνά (αρεσκόμαστε να) πλατσουρίζουμε, την προσοχή μας τράβηξε το βιβλίο της Ξανθής Γ. Αλμπανάκη με τίτλο *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του μαθήματος των θρησκευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με δημιουργική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών*[3] . Αν και γνωρίζαμε ήδη από το 1977 ότι η εκπαιδευτική τεχνολογία αφορά εκείνο τον κλάδο της παιδαγωγικής επιστήμης που στοχεύει στη βελτίωση της μάθησης μέσω της χρήσης εποπτικών μέσων, με το νέο της πόνημα η εκπαιδευτικός- θεολόγος Αλμπανάκη έρχεται να μας υπενθυμίσει πως η βασική προϋπόθεση για μια αποτελεσματική διδακτική χρήση των Τεχνολογιών της Πληροφορίας και των Επικοινωνιών (στο εξής : Τ.Π.Ε.)[4] συνίσταται στην αλλαγή του παραδοσιακού ρόλου του εκπαιδευτικού, προκειμένου η *thinkingtechnology*[5] να συμβάλει γόνιμα στον τρόπο οργάνωσης της σχολικής γνώσης.

Στην εποχή μας, μια εποχή όπου η επικοινωνία χρησιμοποιεί συμβολικές κατασκευές, είναι μη λεκτική και αρκετά σημειωτική, έχουν πια καθιερωθεί οι όροι - ως προς το βαθμό εξοικείωσης με τις Τ.Π.Ε. - "digitalimmigrants" (ψηφιακοί μετανάστες) για τους μη εξοικειωμένους εκπαιδευτικούς, και, "digitalnatives" (ψηφιακοί αυτόχθονες) για τους εξοικειωμένους μαθητές. Βέβαια, το ελληνικό (δημόσιο) σχολείο *volens volens*[6] , αδυνατεί πολλές φορές να αντεπεξέλθει στα κελεύσματα της σύγχρονης τεχνολογίας, λόγω απουσίας υλικοτεχνικής υποδομής και ελλειμματικής επιμόρφωσης των εκπαιδευτικών. Πέραν αυτού, όσον αφορά τα λάθη του εκπαιδευτικού πιο πολύ έχουν να κάνουν με τη μη εφαρμογή χρονικών ορίων, την απουσία φύλλων εργασίας ή ερωτηματολογίων αξιολόγησης, καθώς και

με την άσκοπη περιήγηση σε ιστοσελίδες[7] .

Επιπρόσθετα, η όποια γενικότητα ενόσω εξελίσσεται το μάθημα αποτελεί, δίχως άλλο, ένα αναγκαίο "πνευματικό δηλητήριο", κάτι που ο καθηγητής το γνωρίζει εκ των προτέρων · ωστόσο, εκείνο που πιθανόν να μη γνωρίζει - κάτι που δεν φαίνεται να ισχύει στο υπό εξέταση βιβλίο - είναι πως το μαθησιακό αντικείμενο αφορά οποιαδήποτε οντότητα, ψηφιακή ή μη, που μπορεί να χρησιμοποιηθεί, επανατοποθετηθεί ή προσεγγιστεί σε ένα πλαίσιο τεχνολογικά υποστηριζόμενης μάθησης. Πλέον η μάθηση (θέλει να) βασίζεται πάνω στη διερεύνηση του ζητήματος ώστε αυτό να γίνεται καλύτερα κατανοητό[8] . Οπότε, σε εκπαιδευτικό επίπεδο, θα λέγαμε πως έχουμε περάσει από το παρωχημένο μοντέλο *μετάδοση-πρόσληψη γνώσης-ερωτήσεις* στην ενεργό συμμετοχή των μαθητών και την εμπλοκή τους σε βιωματικές καταστάσεις · άλλο τώρα εάν, κι εφόσον το πνεύμα της ημιμόρφωσης ορκίζεται στο όνομα του κομπορμιισμού , παρακολουθούμε τους (ως επί το πλείστον συνδικαλιστές) εκπαιδευτικούς να χάσκουν σαν ψάρια σιωπηλά μέσα σε γυάλα[9] .

Μάλιστα, οι θεολόγοι φτάνουν στο σημείο να υποστηρίξουν πως αποφεύγουν την τεχνολογία για να μην αλλοιωθεί - δήθεν - το περιεχόμενο του μαθήματος των θρησκευτικών (στο εξής : Μ.τ.Θ.) · έτσι, *condemnantquodnonintelligunt*[10] . Μόνο που η χρήση της τεχνολογίας δεν αποβλέπει σε διδακτική έκπτωση χάριν εντυπωσιασμού · πάραυτα (και για να χαριτολογήσουμε λίγο) ο φόβος του ακατανόητου κάνει τους θεολόγους[11] να τρέμουν λες και πρόκειται[12] να κοπούν όλοι οι σταυροί στο πάνω μέρος για να μοιάζουν με T (= Τεχνολογία).

Ως εκ τούτου, η κατά Αλμπανάκη διδακτική πράξη « δεν θα πρέπει να κινείται φυγόκεντρα γύρω από το μαθησιακό επιδιωκόμενο αποτέλεσμα με πρόφαση τις νέες τεχνολογίες, αλλά να λειτουργεί ως κεντρομόλος δύναμη προς την ίδια τη μάθηση »[13], δεδομένου ότι διδάσκοντες και διδασκόμενοι καλούνται να ανταποκριθούν σε ένα νέο τρόπο νοηματοδότησης της μάθησης μεριμνώντας για μια ολιστική πρόσληψη της πραγματικότητας. Προσοχή όμως : για να αξιοποιηθούν οι Τ.Π.Ε. από τους μαθητές προς μία δημιουργική σύνθεση και κριτική επεξεργασία των όποιων πληροφοριών, θα πρέπει να αποφεύγονται, τόσο οι εφαρμογές που δεν παρέχουν δυνατότητα διάδρασης με τους διδασκόμενους όσο και η απλή ("στεγνή") ανάθεση (εκ μέρους του διδάσκοντα) εύρεσης πληροφοριών στο internet[14] . Και όταν οι στόχοι του μαθήματος δεν μπορούν να πραγματοποιηθούν χωρίς τις νέες τεχνολογίες , τότε και μόνο τότε, μπορούμε να μιλάμε για μέγιστη αξιοποίηση της τεχνολογίας · η τελευταία εάν δεν ωφελεί σε κάτι, είναι προτιμότερο να μην χρησιμοποιείται[15] .

Το ζητούμενο είναι η μάθηση να γίνει αποδοτικά ελκυστική, εντούτοις έτοιμες

συνταγές δεν υπάρχουν . Γι ' αυτό, τα νέα εκπαιδευτικά λογισμικά είναι σχεδιασμένα έτσι ώστε να μην λειτουργούν ως στείρα προγραμματισμένη γνώση : το βιβλίο δεν παραλείπει να αναφέρει π.χ. το λογισμικό *Prezi*[16], το οποίο προασπίζεται παρουσιάσεις εργασιών "κινηματογραφικού τύπου" . Αδιαμφισβήτητα, όπως τονίζει και η Αλμπανάκη, η μάθηση έχει μεταφερθεί από το χώρο της τάξης στο πεδίο της κοινωνίας. Άλλωστε, κι ύστερα από την απομάγευση του κόσμου στο γνωστικό πεδίο, τίθεται στο περιθώριο εκείνη η μέθοδος που κάποτε εξυπηρετούσε τον χαρακτήρα του Μ.τ.Θ. τελείως ανεικονικά επιφέροντας παιδαγωγική ξηρότητα, την ίδια στιγμή που το νέο μοντέλο εκπαίδευσης είναι σα να ζητά το λογαριασμό από το παλαιό για όσα έχει διαπράξει μέσα στο σχολείο ανέκαθεν.

Καθότι η σπουδαιότητα των υπολογιστών (H/Y) ανάγεται στη συνδετική, κι όχι στην υπολογιστική τους ικανότητα, ο ρόλος του εκπαιδευτικού είναι να μάθει το μαθητή να διαλέγει τη γνώση συνδέοντας την με άλλες[17] : στο βιβλίο γίνεται αναφορά για το πρόγραμμα *Στα άδυτα του Cern και της Εξέλιξης*, ένα διεπιστημονικό projectθηρησκευτικών και βιολογίας, το οποίο επιχειρεί μια ολιστική προσέγγιση με συσχετισμούς και διαθεματικές προεκτάσεις πάνω στο ακανθώδες ζήτημα της αντιπαράθεσης (ή όχι ;) Επιστήμης και Βίβλου. Με αποφασιστική ενάργεια η Αλμπανάκη θα πει: « ενδιαφέρει όχι απλά τι ξέρει ο μαθητής, αλλά τι μπορεί να κάνει πλέον μ' αυτά που έμαθε (μαθαίνω πώς να μαθαίνω) »[18] . Αυτό σημαίνει πως οι εκπαιδευτικοί χρειάζεται να αναπτύξουν τη συνεργατική μάθηση[19] , συνδυάζοντας πολυμεσικές εφαρμογές με βιωματικές δραστηριότητες.

Σχετικά με τις τελευταίες, η συγγραφέας περιγράφει εκείνη που σχετίζεται με τα *Έξι Σκεπτόμενα Καπέλα*[20] , η οποία συντελεί όχι μόνο στην καλλιέργεια της ενσυναίσθησης αλλά και στην διερεύνηση των διαφορετικών τρόπων σκέψευς των μαθητών, αφού μέσα από τη χρήση χρωματιστών κωνοειδών καπέλων αναστοχάζονται υιοθετώντας έξι διαφορετικές οπτικές-καπέλα που αντιστοιχούν σε έξι ομάδες εργασίας των 3-4 ατόμων καθεμία, ώστε να καταφέρουν να κατανοήσουν τη δική τους αντίληψη για τα πράγματα και τον κόσμο, αλλά και κείνη των άλλων συμμαθητών.

[Συνεχίζεται]

[1] Βλ. www.beethoven-haus-bonn.delsixcms/detail.php?template=portal_en

[2] *Πελεκάνοι Ερημικοί*, εκδ. Αρμός, Αθήνα 1994, σελ.432

[3] εκδ. Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013

[4] *Information and Communications Technologies (I.C.T.)*

[5] σκεπτόμενη τεχνολογία

[6] θέλοντας και μη

[7] Αυτό παρατηρείται συνήθως στους καθηγητές τριτοβάθμιας εκπαίδευσης!

[8] *Problem Based Learning (P.B.L.)*

[9] Δικτυακές κοινότητες μάθησης που αντιστοιχούν σε εικονικές αίθουσες διδασκαλίας συνιστούν διαδικτυακά μοντέλα επιμόρφωσης , τα οποία ήδη εφαρμόζονται με επιτυχία από το 2000 στις Η.Π.Α. - βλ. <http://tappedin.org>

[10] Καταδικάζουν ό,τι δεν καταλαβαίνουν

[11] Αναφερόμαστε στην ελληνική επικράτεια

[12] Το γνωστό σύνδρομο συνωμοσιοφοβίας

[13] Ξ.Γ.Αλμπανάκη, *Σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις του μαθήματος των θρησκευτικών στη δευτεροβάθμια εκπαίδευση με δημιουργική αξιοποίηση των Νέων Τεχνολογιών*, εκδ.Μπαρμπουνάκη, Θεσσαλονίκη 2013, σελ.20

[14] Αντίθετα, τα blogs (ιστολόγια) επιτρέπουν την αμφίδρομη ανάγνωση και συγγραφή

[15] Κάτι που συμβαίνει συχνά στα Α.Ε.Ι.

[16] Βλ. <http://prezi.com/>

[17] Βλ. την άκρως ενδιαφέρουσα συνέντευξη του Χρύσανθου Δελλαρόκα, διευθυντή ψηφιακής μάθησης στο πανεπιστήμιο της Βοστώνης, στην εφημερίδα *TA NEA* (σελ.29) στις 14 Αυγούστου 2013

[18] Ξ.Γ.Αλμπανάκη, ό.π., σελ.161

[19] *Collaborative learning*

[20] *Six Thinking Hats*, του Edward de Bono

<http://bit.ly/1toIUMN>